

بررسی عوامل مؤثر بر افزایش توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات نیمه سخت

سعید فضل‌اللهی^۱

محمد بلخی^۲

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی عوامل مؤثر بر افزایش توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات نیمه سخت پرداخته است. در فرآیند پژوهش، اثرگذاری شش عامل (به کارگیری نیروهای مردمی وفادار، مأموریت، ساختار داخلی و نیروی انسانی قرارگاه، آموزش‌های طولی و عرضی و نهایتاً تعامل بین سازمانی و وحدت فرماندهی) به عنوان فرضیات تحقیق شناسایی و مورد آزمون قرار گرفته‌اند. جامعه آماری تحقیق، دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین(ع)، سپاه محمد، لشکر ۲۷ و تیپ الزهرا که شامل ۳۰۰ نفر می‌باشد که تعداد ۱۶۸ نفر پرسشنامه توزیع شد و تمام پرسشنامه پاسخ داده شده جمع‌آوری گردید. روش تحقیق پیمایشی بوده و نوع تحقیق توصیفی - تحلیلی می‌باشد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه «محقق ساخته» که شامل ۲۹ سؤال می‌باشد و با در نظر گرفتن عوامل مؤثر بر افزایش توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات نیمه سخت و استفاده از نظرات و راهنمایی‌های اساتید فن طراحی شد و با به کارگیری برنامه نرم‌افزاری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصله، اهمیت کلیه عوامل و مؤلفه‌های شناسایی شده و با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت که عوامل تجهیزات و همچنین با اطمینان ۹۵٪: تعامل بین سازمانی و وحدت فرماندهی، در توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات نیمه سخت مؤثر می‌باشد.

واژگان کلیدی

قرارگاه ثارالله، توانمندسازی، امنیت، اغتشاش، جنگ شهری، تهدید نیمه سخت

۱. مدرس دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین(ع) - تهران، ایران، mohamadha.san@gmail.com

۲. مربی دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین ع، تهران، ایران، ۲۰۰۵bailki@Gmail.com

۱. مقدمه

از زمان سقوط نظام پادشاهی و جایگزین شدن جمهوری اسلامی به جای آن همواره دشمنان انقلاب سعی نمودند تا به این انقلاب آسیب زده و آن را ناکام بگذارند و در این امر از هیچ عمل و تهدیدی چه داخلی و چه خارجی دریغ نکردند. در این مسیر یکی از چالش‌هایی که همواره نظام جمهوری اسلامی ایران با آن روبرو بوده و خواهد بود تلاش دشمن در ایجاد بحران داخلی است. البته همیشه خطرناک‌ترین شکل تهدید، ترکیب یک تهدید خارجی با عوامل بحران‌زای داخلی است که ابعاد درگیری را وسعت می‌بخشد.

از ابتدای پیروزی انقلاب تاکنون حوادث مهم و رخداد‌های داخلی فراوانی به وقوع پیوسته است، حوادثی نظیر شورش‌های خلق عرب در خوزستان، غائله کردستان، آمل، گنبد، سیستان و بلوچستان، پدیده ترور توسط منافقین، حادثه سی خرداد سال شصت، انفجار دفتر حزب جمهوری اسلامی، شهادت رهبران و مسئولان نظام، هواپیماربایی و حوادثی که طی سال‌های اخیر در بعضی از شهرهای کشور رخ داد، همگی زنجیره به هم پیوسته توطئه‌های و بحران‌هایی بوده است که به منظور تهدید نیمه‌سخت و تضعیف نظام جمهوری اسلامی ایران هدایت شده‌اند و ارزیابی‌های امنیتی نشان‌دهنده آن است که طرح‌ریزی و به اجرا درآوردن این گونه تهدیدات هنوز از دستور کار دشمنان نظام اسلامی خارج نشده است.

سپاه یکی از دستاوردهای ارزشمند انقلاب اسلامی می‌باشد و وظیفه ذاتی آن نیز دفاع از انقلاب اسلامی است. بر این اساس، یکی از نقش‌های مهم سپاه، مبارزه‌ی قانونی با عوامل و جریان‌های خرابکار است. این نقش به‌ویژه در سال‌های اولیه پیروزی انقلاب اسلامی به خوبی ایفا شد و اکنون نیز ادامه دارد.

شهر تهران به عنوان پایتخت سیاسی کشور در کنار جمعیت بالا و استقرار بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی گسترده در اطراف آن از ضریب اهمیت بالایی، در اجرای طرح‌های ضد امنیتی برخوردار می‌باشد. در مقابله با این تهدیدها سپاه قرارگاه ثارالله را به عنوان بازوی عملیاتی خود در شهر تهران راه‌اندازی کرده است؛ بنابراین می‌توان گفت توان عملیاتی این قرارگاه یکی از مهم‌ترین فاکتورهای حفظ امنیت شهر تهران در مواجهه با تهدیدات نیمه‌سخت و مسائل سازمان‌دهی شده ضد امنیتی می‌باشد. این پژوهش نیز به

دنبال پاسخگویی به همین مسئله می‌باشد.

۱-۱. بیان مسئله

بنیان‌گذار و معمار انقلاب در صحیفه نور می‌فرماید: نکته مهمی که همه باید به آن توجه کنیم و آن را اصل و اساس سیاست خودمان قرار دهیم، این است که دشمنان ما و جهان‌خواران تا کی و تا کجا ما را تحمل می‌کنند و تا چه مرزی استقلال و آزادی ما را قبول دارند؟ به یقین آنان مرزی جز عدول از همه هویت و ارزش‌های معنوی و الهی‌مان نمی‌شناسند به گفته قرآن کریم هرگز از مقابله و ستیز با شما برنمی‌دارند مگر این‌که شما را از دین برگردانند. (صحیفه نور: ۲۳۷) تردیدی نیست که هر کشوری با توجه به نظام و سیستم حکومتی، موقعیت زمانی و مکانی، میزان جمعیت، گرایش‌ها فکری و مبانی اعتقادی، دسته‌بندی‌های سیاسی، اجتماعی و... نیازمند سیستم‌های امنیتی توانمند و کارآمد بوده و کنترل امور به منظور تثبیت موقعیت آن کشور و تأمین آرامش داخلی با نهایت قدرت و ظرافت امری ضروری است.

نیروهایی که قادرند این وظیفه را ایفا نمایند و در راستای خط‌مشی کلی نظام‌های حاکم و خواست آحاد مردم جامعه و در قالب تشکلهای منسجم و جهت‌گیری‌های اساسی روسای امور انجام‌وظیفه نموده و ضمن احاطه کلی بر شرایط، امنیت ملی و داخلی را حفظ کرده و از سرحدات کشور خود دفاع نمایند. این امر جزء لاینفک هر ملت و حکومتی بوده و نگاهی به تاریخ ممالک دنیا وجود نیروهای حافظ امنیت ملی را به اثبات می‌رساند، در غیر این صورت دامنه تجاوزها و اغتشاشات داخلی و خارجی گسترش یافته و ثبات امنیت از جامعه رخت بر خواهد بست.

جمهوری اسلامی ایران با توجه به ویژگی‌های منحصر به فرد خود به عنوان نهالی نوپا نیازمند حامیانی کاردان و حافظانی لایق و همسو با اصول کلی نظام بود؛ بنابراین بنیان‌گذار این بنای مستحکم با الگو قرار دادن فرامین الهی و تأسی از پاسداران صدر اسلام و همچنین به کارگیری الگوهای نظامی کارآمد با فرمان تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی راه را بر تمامی مداخلات خارجی و تهدیدات نیمه‌سختی داخلی که منجر به سلب امنیت نظام می‌شدند بست.

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی همان‌طور که از نامش پیداست، پاسدار انقلاب اسلامی و حافظ ارزش‌های حاصله از آن است. این نهاد ارزنده در یک برهه حساس از انقلاب و در اوج ناامنی و توطئه‌های متعدد دشمنان شکل گرفت و نیروهای مخلص آن توانستند در مقابل کلیه ترفندهای رنگارنگ ضدانقلاب ایستادگی نموده و دسیسه‌های آن‌ها را خنثی نمایند.

بنابراین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به‌عنوان یک نیروی نظامی، با کمترین بودجه و امکانات و بیشترین اعتقاد و انگیزه شکل گرفت و مرزبانی صادق و لایق برای حریم انقلاب و کشور شد و علاوه بر دفاع همه‌جانبه از مرزهای کشور اسلامی، در داخل نیز برای تأمین امنیت و آرامش اقدام نمود.

هم‌اکنون نیز با تجارب گذشته امنیت و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی طبق قانون اساسی به عهده سپاه می‌باشد و با عوامل برانداز که برعلیه جمهوری اسلامی ایران فعالیت می‌نمایند را در مأموریت خود دارد و در تهران این مأموریت با قرارگاه ثارالله در یک قرارگاه عملیاتی می‌باشد به مقابله می‌پردازد.

با شرایط و فراز و نشیب‌ها تهدیدات که برعلیه جمهوری اسلامی ایران مشاهده می‌شود، از روند رو به رشد سازمانی و تجهیزاتی و ساختاری پیش می‌رود دغدغه مسئولان و سپاه پاسداران بر این است که قرارگاه ثارالله از چنان توانمندی عملیاتی برخوردار باشد که در تهدید نیمه‌سخت بتواند آن را خنثی و یا مقابله نماید.

سؤال اینجاست که با توجه به تلاش‌های بی‌وقفه دشمنان برای تهدید نیمه‌سخت در جمهوری اسلامی ایران آیا در آینده نیز دست به چنین اقداماتی خواهند زد؟ این سؤال در ذهن هر محقق امور نظامی جلوه می‌نماید، دقیقاً به همین دلیل قرارگاه ثارالله باید از چنان توانمندی عملیاتی برخوردار باشد که بتواند اقدامات دشمنان را خنثی نماید. این پژوهش برای دستیابی به پاسخ همین سؤال تعریف شده است. در جریان این تحقیق، عواملی که در افزایش توانمندی و عملیاتی قرارگاه ثارالله نقش بسزایی دارا می‌باشند شناسایی شده و به نظرسنجی از خبرگان گذاشته شده‌اند. این عوامل شامل به‌کارگیری نیروهای مردمی وفادار، مأموریت، ساختار داخلی و نیروی انسانی قرارگاه، آموزش‌های طولی و عرضی، تجهیزات، اشراف اطلاعاتی و نهایتاً تعامل بین سازمانی و وحدت فرماندهی می‌باشند.

۱-۲. اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

با توجه به تهدیدهای داخلی و خارجی که در ابعاد وسیع برعلیه نظام جمهوری اسلامی ایران با روش‌های پیچیده در دنیای امروز شکل می‌گیرد، برای پیشگیری و مقابله با این‌گونه تهدیدات در اشکال مختلف از جمله تهدید نیمه‌سخت باید قرارگاه ثارالله تهران به سطح بالاتری از توانمندی دست یابد و بیشتر از رقبای خود از وضعیت بهره‌برد و این اهمیت موضوع را دوچندان می‌کند. لذا تهدیدات نیمه‌سخت و شناخت آن‌که امروزه تهدیدی برعلیه جمهوری اسلامی ایران می‌باشد و برای مقابله با این تهدید باید آن را پیش‌بینی و پیش‌گیری کرد.

مهم‌ترین اقدام قرارگاه ثارالله در این زمینه در دست گرفتن ابتکار عمل، زیر نظر داشتن تحرکات دشمنان در محیط پیرامونی (داخلی و خارج) کشور است؛ بنابراین هراندازه که تحقیق حاضر بتواند زمینه‌ها و عوامل توانمندساز این قرارگاه را بهتر شناسایی کند دستیابی به شرایط مطلوب‌تر امنیتی کشور در مقابله با تهدیدات نیمه‌سخت قدرتمندانه‌تر پی گرفته خواهد شد.

نتایج این پژوهش می‌تواند در ارائه مباحث درس شورش و ضد شورش در دانشکده‌های نظامی نیز مؤثر بوده و با توجه به تهدیدات آینده در مباحث نظری موردتوجه اساتید و دانشجویان قرار گیرد.

۱-۳. اهداف تحقیق

مهم‌ترین و اساسی‌ترین هدف این پژوهش توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در برابر اقدامات و تلاش دشمنان داخلی و ضدانقلاب است که از اهمیت و ارزش بالایی در مقابله با آن‌ها برخوردار می‌باشد و همچنین این پژوهش می‌تواند راه‌کارهای مؤثر و موفقیت‌آمیز در استفاده بهینه و دقیق از عوامل موجود جهت هدایت و کنترل بحران‌ها در مقابله با عوامل برانداز و حامیان خارجی آن‌ها به دست آورد.

بنابراین به‌طور خلاصه می‌توان اهداف این تحقیق را به شرح موارد زیر بیان نمود.

✓ هدف اصلی

شناسایی عوامل مؤثر برافزایش توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات نیمه‌سخت

✓ اهداف فرعی

- رتبه‌بندی عوامل مؤثر برافزایش توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات نیمه‌سخت
- دسته‌بندی عوامل مؤثر برافزایش توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات نیمه‌سخت در قالب گروه‌های اصلی

✓ اهداف کاربردی

- کمک به فرماندهان و مسئولین سپاه در تبیین و چگونگی بهره‌گیری بهینه از عوامل موجود جهت هدایت و فرماندهی نیروی تحت امر؛
- ایجاد و افزایش توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در برابر اقدامات براندازی با دشمنان داخلی و حامیان خارجی عوامل برانداز؛
- شناخت آسیب‌پذیری‌ها و تقویت عوامل مؤثر برافزایش توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله.

۲. ادبیات تحقیق و تعاریف مفاهیم

• تعریف تروریسم

با مرور مباحث انجام‌شده در مجامع بین‌المللی و بررسی تروریسم، می‌توان دو گروه عمده از دیدگاه‌های موجود در این خصوص را از یکدیگر تشخیص داد. دیدگاه نخست به تعریفی گسترده از تروریسم پرداخته است. استفاده از این دیدگاه جهت فهم تروریسم، بدون در نظر گرفتن انگیزه‌های اقدام‌کننده و پذیرش خود فعالیت از سوی بشریت بی‌نتیجه خواهد بود. البته این دو همواره لازم و ملزوم هم نیستند؛ یعنی ممکن است انگیزه‌های شخصی فرد اقدام‌کننده به عملی که تروریستی تلقی می‌شود در نگاه اول انسانی به نظر آید؛ اما از نظر سایر جهانیان و بشریت اقدام وی سزاوار سرزنش و محکومیت تشخیص داده شود. به همین ترتیب احتمال دارد فرد اقدام‌کننده باهدف و

محركی غیرانسانی دست به اقدام زند، اما افكار عمومی جهانیان آگاهانه، یا ناآگاهانه عمل وی را تأیید نموده و به تحسین و تمجید آن پردازند.

برخلاف دیدگاه نخست، دیدگاه مقابل تعریفی محدود از تروریسم ارائه داده است. طرفداران این دیدگاه، ضمن اشاره به گستردگی دامنه تعریف گروه مقابل، معتقدند وسعت قلمرو و مصادیق این تعریف از سویی آنان را تا مرحله فراگیری غیر لازم پیش برده و از سوی دیگر غیرقابل مرزبندی بودن مفاهیم به کاررفته در آن به علاوه اختلاف برداشت‌ها و تعاریف و احتمال سوءتعبیر، مجموعاً وضعیتی را به وجود آورده است که هرگونه تلاش برای نیل به تفاهم حول محور این تعریف، پیشاپیش محکوم به شکست و ناکامی است. (محمدي، روزنامه سلام، ۲۱ مهر ۱۳۵۷)

● تاکتیک‌های تروریست‌ها

میزان پیچیدگی تاکتیک‌هایی که توسط تروریست‌ها استفاده می‌شوند و به سطح آموزشی که نیروهای آن‌ها دیده‌اند وابسته است. افراد عضو گروه‌های تروریستی ممکن است آموزش دیده (همه افراد گروه‌های آموزش‌های رسمی و درستی دیده‌اند) و یا نیمه آموزش دیده (هیچ عضوی از گروه آموزش رسمی و درست ندیده‌اند) باشند. با توجه به متفاوت بودن اهداف، تاکتیک‌هایی هم که جهت نیل به این اهداف استفاده می‌شوند متفاوت بوده و مکمل نوع هدف می‌باشند. متداول‌ترین تاکتیک‌هایی که توسط گروه‌های تروریستی معاصر مورد سوءاستفاده واقع می‌شوند. عبارت‌اند از:

(الف) سوءقصد: واژه‌ای که در مورد قتل یک فرد سرشناس و سمبلیک دشمن یا فردی که به گروه خیانت کرده و به اهداف گروه پشت پا زده است استعمال می‌شود. (ناصری، ۲۲، ۱۳۸۲)

(ب) آتش‌زنی: نسبت به سایر تاکتیک‌های مورد استفاده از افراد بی‌گناه کمتری آسیب می‌بینند و خطر کمتری متوجه فرد اجراکننده مأموریت می‌شود و به آگاهی تکنیکی کمی نیاز دارد. (ناصری، ۲۲، ۱۳۸۲)

(پ) بمب‌گذاری: مواد منفجره دست‌ساز، سلاح‌های متداول تروریست‌ها می‌باشند. این مواد ارزان بوده و به دلیل وجود تکنیک‌های انفجار متفاوت در دسترس در هنگام

استفاده خطر کمی برای فرد بمب‌گذار ایجاد می‌کنند. البته بمب‌گذاری انتحاری را نیز نمی‌توان نادیده گرفت از دیگر مزایای این تاکتیک، توانایی جذب توجه افکار عمومی به گروه بمب‌گذار و توانایی کنترل میزان تخریب و آسیب موردنظر با تغییر شدت انفجار می‌باشند. از دیگر مزایای این روش آن است که اگر نتیجه موردنظر با تغییر شدت انفجار می‌باشند، از دیگر مزایای این روش آن است که اگر نتیجه موردنظر از بمب‌گذاری حاصل نشد می‌توان به راحتی انجام بمب‌گذاری را توسط گروه بمب‌گذار تکذیب کرد. (ناصری، ۲۳، ۱۳۸۲)

ت) **گروگان‌گیری:** این تاکتیک معمولاً به صورت به اسارت گرفتن یک یا چند نفر به منظور انجام تبلیغ یا گرفتن امتیازاتی در قبال آزادی گروگان‌ها هست. این عملیات برای فرد انجام دهنده بسیار پرخطر می‌باشد. (ناصری ۲۳، ۱۳۸۳)

ث) **آدم‌ربایی:** هرچند تا حدودی شبیه گروگان‌گیری می‌باشند ولی تفاوت‌های فاحشی مابین این دو تاکتیک وجود دارند. آدم‌ربایی به صورت اسارت گرفتن مخفیانه یک یا چند نفر برای رسیدن به هدف خاص صورت می‌پذیرد. عامل اجراکننده عملیات ممکن است برای مدت طولانی ناشناس باقی بماند. توجه رسانه‌های خبری در ابتدای ماجرا شدید است اما با گذشت زمان از این شدت کاسته می‌شود. با توجه به مدت زمان عملیات، یک آدم‌ربایی موفق نیازمند طراحی و برنامه‌ریزی دقیق و استادانه‌ای است. میزان خطری که عامل اجرای عملیات را تهدید می‌کند از گروگان‌گیری کمتر است. (ناصری، ۲۳، ۱۳۸۲)

ج) **هواپیماربایی:** بعضی از مواقع از آن برای تهیه وسیله‌ای برای فرار استفاده می‌شود، در طی اجرای عملیات شرایطی مثل شرایط گروگان‌گیری حاکم است. هرچند می‌توان قطار، اتوبوس و کشتی را نیز ربود ولی همواره هواپیماربایی به علت قدرت حرکت بالای هواپیما و آسیب‌پذیری زیاد آن ترجیح داده می‌شود. (ناصری، ۲۴، ۱۳۸۲)

چ) **تصرف:** در این عملیات یک ساختمان یا محلی که در چشم ناظران بازارش جلوه می‌کند تصرف شود. البته خطر زیادی در چنین عملیات‌هایی تروریست‌ها را تهدید می‌کند زیرا نیروهای امنیتی در چنین حالتی زمان کافی جهت طراحی یک واکنش سریع درست در اختیاردارند. (مخصوصاً اگر فرد بی‌گناهی نیز در ساختمان تصرف‌شده

نباشد یا تعداد کمی باشند). (ناصری، ۲۴، ۱۳۸۲)؛ اما عملیات‌های که تروریسم‌ها انجام می‌دهند دارای ویژگی‌های خاصی می‌باشند که عبارت است از:

- مرگبار و خونین بودن؛
- تخریب و ویرانگری؛
- روند رو به افزایش وجهش و سرعت قابل توجه در تکامل و تحول؛
- مشکل در تشخیص و شناسایی؛
- ساده بودن انتخاب اهداف و شناسایی آن؛
- امکان انجام انفجار حتی در صورت تشخیص و در محل‌های ایست و بازرسی و نقاط حساس
- عدم پاسخگویی ترتیبات امنیتی متعارف و فعلی؛
- جسارت و مصمم بودن تروریست‌ها و داشتن انگیزه اعتقادی؛
- تأثیرپذیری از تبلیغات مسموم و ارائه چهره‌های نادرست از نظام جمهوری اسلامی؛
- نبود تجهیزات مناسب کشف و ره‌گیری. (رضانی، ۱۳۹۰، ۷)

۱-۲. تعریف مفاهیم

قرارگاه ثارالله: به حوزه مسئولیت، مأموریت، نیروی انسانی، اماکن و تجهیزات مربوط به قرارگاه ثارالله گفته می‌شود که باهدف انجام وظایف و مأموریت‌های واگذارشده دفاعی و امنیتی در محدوده جغرافیایی تهران بزرگ عمل می‌نماید.

براندازی: عملیاتی است که به‌منظور کاهش و از بین بردن قدرت‌های نظامی، سیاسی، اقتصادی و روانی دشمن طرح‌ریزی و انجام می‌شود تا رفته‌رفته رژیم برای سرنگون شدن آماده شود.

امنیت: امنیت مفهومی غیر توسعه‌یافته، مبهم، نارسا، ماهیتاً جدال‌برانگیز و شخصیتاً متباین و متناقض است. ازاین‌رو نمی‌توان آن را به‌راحتی تعریف کرد. بلکه بیشتر آن را تبیین و مصادیق و حدود آن را مشخص می‌کنند. امنیت در زبان عربی به معنای بی‌هراس بودن و آرامش است. امنیت حرکتی است ضد ترس، ضد ضعف و مکان امن، همچنین جایگاهی است که عالی‌ترین احساس و عواطف انسانی در آن رشد و نمو کرده

است. دائره‌المعارف بزرگ لاروس ذیل معادل لاتین امنیت^۱ چنین آورده است: «وضعیتی که شخص در آن از خطر واهمه ندارد و آرامش نفسانی از آن حاصل می‌شود.» در واژه‌نامه دیو هم از امنیت این مفاهیم به دست می‌آید: «حالت نفسانی قابل‌اعتماد و آرام که انسان خود را مصون از خطر می‌یابد و وضعیت و حالت آرامی که از فقدان خطر به دست می‌آید.» در زبان انگلیسی نیز ذیل واژه امنیت، حالت یا احساس آزاد بودن از ترس و بیمناکی، آمده است. هرچند کلمات ملی و امنیت و نیز معادل‌های آن‌ها در زبان‌های دیگر، هر دو جزو کلمات قدیمی هستند، ولی ترکیب آن‌ها با یکدیگر یک پدیده جدید محسوب می‌شود. (بشیری، ۱۳۸۸)

امنیت پایدار:^۲ امنیتی است که همه عوامل به‌طور پیوسته به کار گرفته می‌شود تا ارزش‌های اساسی مورد هجوم واقع نشود و در صورت وقوع تهاجم اعم از فرهنگی، سیاسی یا نظامی این ارزش‌ها فدای کسب صلح نگردد و از آن‌ها دفاع شود. (نوروزی، ۱۳۸۵: ۱۴۱)

آسیب‌پذیری: میزان حساسیت یک ملت در مقابل هر اقدام یا هر ابزاری که موجب تقلیل توانایی‌ها و اراده ملی تضمین‌کننده امنیت ملی می‌شود. (نوروزی، ۱۳۸۵: ۵۸)

آسیب‌پذیری امنیتی:^۳ صدمه‌ای که خسارت ناشی از آن، امنیت را دچار مشکل و خدشه نماید. مصادیق آسیب امنیتی در موضوعات مختلف، متفاوت می‌باشد (نوروزی، ۱۳۸۵: ۵۹)

تهدید:^۴ قابلیت‌ها، نیات و گاه اقدام دشمنان بالقوه و بالفعل برای ممانعت از دستیابی موفقیت‌آمیز خودی به علایق و مقاصد امنیت ملی به‌نحوی که ثبات سیاسی و امنیت ملی کشور به خطر افتد، تهدید ممکن است اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و نظامی و یا تهدید نرم، نیمه‌سخت و سخت بوده و از نوع خارجی و یا داخلی باشد. (نوروزی، ۱۳۸۵: ۲۷۶)

بحران:^۵ وضعیت ناپایدار و متزلزلی که در چهارچوب آن تغییر قطعی، بدتر یا بهتر شدن در شرف وقوع است. (آقا بخشی ۱۳۸۳، ۱۳۳)

تهدید نیمه‌سخت: به هم خوردن نظم عمومی است که توسط چند نفر یا بیشتر که

۱. security

۲. Permanent Security

۳. Security Vulnerability

۴. Threat

۵. Crisis

به‌صورت غیرقانونی ازدحام کرده‌اند، صورت می‌گیرد و به اشکال مختلف بروز می‌کند، گاهی مواقع یک یا چند نفر قصد تحمیل اراده و نیت خود به‌طرف مقابل بخصوصی را دارند که ازجمله آن دعوای فردی، طایفه‌ای، قومی و قبیله‌ای را می‌توان نام برد. گاهی نیز عناصر مخل، قصد تحمیل اراده خود به حکومت را دارند و رسیدن به نیت و اهداف بخصوصی را تعقیب می‌نمایند که در هر دو مورد می‌باید قاطعانه برخورد شده و نظم و قانون اعاده گردد. (معاونت آموزش نزسا ۱۳۸۴، ۱۷)

اغتشاش: هرگونه اقدام شدید تعداد یا گروه‌هایی از جمعیت ناراضی و فاقد رفتار عقلانی که به‌وسیله افرادی خاص تحریک گردیده و مبادرت به برهم زدن نظم و آرامش عمومی به‌منظور رسیدن به اهدافی در مغایرت با قوانین جاری کشور نمایند را اغتشاش گویند. (معاونت آموزش نزسا، ۱۳۸۴: ۱۷)

تهدید از نظر لغوی به معنای ترسانیدن و بیم دادن است. در مقابل امنیت، تهدید و خطر وجود دارد که عبارت است از هرگونه نیت و قصد و حادثه و اقدامی که توسط دشمنان داخلی و خارجی به‌منظور برهم زدن ثبات سیاسی و امنیت ملی کشور صورت می‌پذیرد (افتخاری، ۱۳۷۹، ۴۹)

به‌موازات مؤلفه‌های امنیت ملی که شامل اوضاع سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و نظامی می‌باشد تهدیدات مهم ممکن است در یک کشور دارای جنبه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و نظامی به شرح زیر وجود داشته و یا اینکه به‌وسیله عوامل مخالف آن نظام و کشور ایجاد شود. (امیری، ۱۳۸۹، ۳۵)

عوامل و منابع تهدیدات

عوامل و منابع تهدید در یک کشور ممکن داخلی و یا خارجی به شرح زیر باشد

الف) عوامل و منابع داخلی تهدیدات: عوامل و منابعی که در داخل کشور امنیت ملی را تهدید می‌کند به ترتیب عبارت‌اند از:

- گروه‌ها و اختلافات مرزی
- گروه‌ها و احزاب دینی و سیاسی مخالف
- بحران اقتصادی

- کثرت جمعیت در یک کشور که توانایی تأمین افزایش جمعیت را نداشته باشد.
- ظهور و توسعه ایدئولوژی مخالف هیئت حاکمه کشور
- اتکا اقتصادی، فنی و نظامی زیاد به کشور خاص
- عدم ثبات اجتماعی
- موفقیت نامساعد جغرافیایی
- افزایش قدرت نظامی کشور دشمن

(ب) عوامل و منابع خارجی تهدید: عوامل و منابع خارجی تهدید را می‌توان به سه دسته زیر تقسیم‌بندی نمود:

✓ تهدیدات محلی: اولین و واقعی‌ترین تهدید خارجی: معمولاً از سوی کشورهای همسایه ایجاد و مطرح می‌شود، اختلافات ارضی و مرزی پیشرفت و توسعه اقتصادی، افزایش جمعیت، قدرت تسلیحاتی هر یک از کشورهای همسایه می‌تواند از جمله عوامل و منابع مهمی برای تهدید به حساب آید.

✓ تهدیدات منطقه‌ای: گاهی اوقات تهدید از جانب چند کشور همسایه اعم از اینکه در قالب یک ائتلاف نظامی باشد یا نباشد صورت می‌گیرد؛ که معمولاً این نوع تهدیدات بالقوه در مناطق مختلف جهانی علیه تعدادی از کشورها وجود دارد و در اشکال مختلف نظامی، سیاسی و اقتصادی... می‌تواند مطرح شود، شک‌گیری شورای همکاری خلیج فارس در زمان جنگ تحمیلی و موضع‌گیری اعضای آن علیه ج.ا.ا، موضع‌گیری کشورهای حاشیه خلیج فارس در مورد جزایر سه‌گانه اختلافات ارضی ایران و امارات و... نمونه‌هایی از این نوع تهدیدات خارجی می‌باشد.

✓ تهدیدات فرامنطقه‌ای: برخی مواقع امنیت یک کشور از سوی قدرت‌های جهانی تهدید می‌شود این تهدید اغلب به بهانه حمایت از متحد یا متحدین این قدرت‌ها و در قالب یک ائتلاف نظامی، امنیتی و بیشتر تحت عنوان حفظ امنیت جهانی و بین‌المللی و مقابله با ناامنی صورت می‌گیرد، حضور نظامی امریکا در منطقه خلیج فارس به بهانه دفاع از کشورهای هم‌پیمان خود، تحریم اقتصادی علیه ج.ا.ا توسط ایالت متحده امریکا، متهم ساختن ج.ا.ا در جامعه جهانی به تروریسم و... توسط امریکا، حمله نظامی به کشور لیبی، سومالی، افغانستان، عراق و غیره (مهری، ۱۳۸۸، ۳۰)

انواع تهدید

تهدید شامل تهدید نیمه‌سخت غیرمسلحانه، تهدید نیمه‌سخت مسلحانه و تهدید سخت (نظامی) معرفی شده‌اند؛ که تهدیدات نیمه‌سخت غیرمسلحانه اشکال بروز تهدیدات نیمه‌سخت متفاوت است و ممکن است هیچ‌گاه دو نمونه مشابه یافت نشود؛ اما بر اساس قاعده‌های کلی در خصوص این تهدیدات می‌توان این‌طور گفت که به‌مرور زمان و در اثر اشتباهات، سوء مدیریت، اغراض سیاسی، فشارهای خارجی، مشکلات اقتصادی و غیره، یک نارضایتی در بین آحاد افراد جامعه ایجاد می‌شود. البته این امکان نیز وجود دارد که در اثر تبلیغات و عملیات روانی، چنین شبهاتی به‌صورت کاذب به بخشی از افراد جامعه القاء شود و واقعی هم نباشد (مانند فتنه سال ۸۸). اگر مدیران و رهبران جامعه به این موضوع توجه لازم را نداشته و به‌موقع درصدد رفع و اصلاح آن برنیایند و یا این‌که روال قانونی مشخصی برای پیگیری و رسیدگی به اعتراضات، تعریف نشود در صورت استمرار موارد پیش‌گفته این نارضایتی‌ها، متراکم می‌گردد. البته در حالت دوم که نارضایتی‌ها در اثر عملیات روانی القاء می‌شود اگر کار روانی مناسب صورت نگیرد این القائات کم‌کم صورت واقعی به خود می‌گیرد و مؤثر واقع می‌شود و زمینه‌ها و محمل‌هایی برای بروز آن از مجاری غیرقانونی به وجود می‌آید.

معمولاً بیگانگان و بازیگران عرصه‌های بین‌المللی که از ابتدا این قضایا را رصد می‌کنند در این مواقع، دخالت خود را آشکارتر نموده و به‌طور صریح از طرف مورد حمایت خود (اغتشاشگران یا حکومت . بنا به مورد) پشتیبانی علنی و رسمی می‌نمایند. عوامل میدانی و پیاده‌نظام نیز، خشونت و تخریب‌های خود را شدت بخشیده و با اعمال فشار حکومت را به فرسایش می‌کشانند و در حالت استیصال قرار می‌دهند. هم‌زمان با آن رهبران و سیاسیون با روش‌های سیاسی در حال چانه‌زنی با حامیان خارجی و در مقابل با ارکان حکومتی برای تهدیدات نیمه‌سخت و یا ایجاد تغییر در رفتار حکومت‌ها هستند (شعبانی، ۱۳۹۱، ۲۰).

اما تهدیدات نیمه‌سخت مسلحانه (اقدامات مخل امنیت) اقدامات مخل امنیت اقدامات مجرمانه (ضد امنیتی) گسترده و سازمان‌یافته‌ای هستند که توسط گروه‌های محارب و معاند داخلی و خارجی، سازمان‌دهی و به اجرا درمی‌آیند و سبب به هم

خوردن نظم و امنیت در جامعه می‌شوند و مواجهه با آن فراتر از توان نیروهای انتظامی است. معمولاً این اقدامات به دلیل برخورداری از پوشش وسیع رسانه‌ای، افکار عمومی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. (شعبانی، ۱۳۹۱، ۱۹۹) ولی تهدیدات سخت (نظامی) در هر کشور پیامدهای ملموس، مشخص و سریع از خود بجای می‌گذارد و به‌عنوان یک تهدید واقعی و عینی تلقی می‌شود و با تهدید نظامی همه عوامل تشکیل‌دهنده امنیت ملی مورد هدف قرار می‌گیرد (مهری، ۱۳۸۸، ۲۵) اما تهدیدات نظامی را می‌توان با توجه به ایجادکنندگان و عوامل محرک آن به شرح زیر تقسیم نمود.

الف) تهدیدات خارجی: تهدید نظامی ممکن است از سمت مرزهای یک کشور به‌وسیله همسایگان آن که احتمال دارد اختلافات مرزی و یا اپوتولوژی موجب این تهدید شود ایجاد گردد؛ مانند تهدید کشور جمهوری اسلامی ایران از سواحل خلیج فارس به‌وسیله آمریکا، متحدانش و امارات متحده عربی به بهانه جزایر تنب بزرگ و کوچک و ابوموسی و مرز غربی ایران که از ناحیه کشور عراق موردتهاجم قرار گرفته و افزایش توان نظامی یکی از کشورهای رقیب با کشورهای هم‌جوار ج.ا.ا، شرارت منطقه‌ای مانند اسرائیل علیه ج.ا.ا و مداخله نظامی خارجی مثل حمله نظامی عراق علیه ج.ا.ا.

ب) تهدیدات داخلی: تهدیدات داخلی ممکن است به‌وسیله گروه‌ها، احزاب داخلی مخالف دست به اجرای یکی از فعالیت‌های زیر بزنند:

✓ ایجاد ناراضیاتی، بی‌نظمی و برهم زدن آرامش کشور ایجاد اعتصاب، تظاهرات، تجمع، راه‌پیمایی، اغتشاش، شورش، جاسوسی و تهدید نیمه‌سخت

✓ جنگ داخلی. ایجاد بحران اقتصادی، جنگ چریکی، تهدید نیمه‌سخت می‌باشد و عبارت است از فعالیت‌های آشکار و نهانی اطلاع می‌گردد که معمولاً به‌وسیله نهضت‌های مقاومت سازمان‌های انقلابی جبهه‌های آزادی‌بخش و یا دیگر گروه‌های سیاسی علیه رژیم حاکم طرح‌ریزی و اجرا می‌گردد تا رژیم وقت، از نقطه‌نظر سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و نظامی تحلیل رفته و پایه‌های مردمش متزلزل و سرانجام به ضعف و اضمحلال کشانیده شود.

کشورهای بیگانه می‌توانند نقش مؤثری در هدایت عملیات تهدید نیمه‌سخت و گسترش دامنه تبلیغات سپاه ایفا نمایند. به عبارت ساده‌تر تهدید نیمه‌سخت عملیاتی

است که به منظور کاهش و از بین بردن قدرت‌های نظامی، سیاسی، اقتصادی، روانی دشمن، طرح‌ریزی و انجام می‌شود تا رفته‌رفته یک رژیم برای سرنگون شدن آماده می‌شود. حال می‌توان اشکال و اقسام مختلف تهدید نیمه سخت از دیدگاه‌های گوناگون قابل تقسیم است که برخی از آن‌ها به شرح زیر می‌باشند (رضایی، ص ۱۳۰۰)

زمان تهدید نیمه سخت

- ✓ تهدیدات نیمه سختی طولانی مانند جنگ‌های منظم یا نامنظم و نیز مقاومت‌های منفی؛
- ✓ تهدید نیمه سخت و سخت سریع مانند کودتاهای نظامی و نیز انقلاب‌های مسلحانه مردمی کوتاه مدت.

عوامل تهدید نیمه سخت

- ✓ داخلی نظیر انقلاب‌های مردمی؛
- ✓ خارجی نظیر جنگ کشوری علیه کشور دیگر؛
- ✓ داخلی، خارجی نظیر کودتای داخلی توسط مزدوران بیگانه.
- ✓ شیوه تهدید نیمه سخت: نظامی؛ سیاسی؛ اقتصادی؛ فرهنگی.

ابزار مورد استفاده

- ✓ تهدید نیمه سخت قانونی مثل مبارزات پارلمان و مقاومت‌های منفی؛
- ✓ تهدید نیمه سخت غیرقانونی مثل کودتا.

نحوه به کارگیری سلاح

- ✓ تهدید نیمه سخت مسلحانه؛
- ✓ تهدید نیمه سخت غیرمسلحانه.

نحوه مشارکت مردمی

- ✓ تهدید نیمه سخت مردمی؛

✓ تهدید نیمه‌سخت غیر مردمی.

تهدید نیمه‌سخت ممکن است به صورت مختلف زیر انجام گیرد: که موجب اغتشاشات در کشور به خصوص در شهرها می‌شود که اغتشاش شهری عبارت است از: یکی از متداول ترین تهدیدهایی است که حکومت‌ها در حوزه تهدیدهای نیمه‌سخت غیرمسلحانه با آن روبرو هستند. پیامدهای اجتماعی اغتشاشات بالاست و پتانسیل تبدیل شدن به تهدیدهای نیمه‌سخت مسلحانه را نیز دارا می‌باشد. در این بخش از پژوهش، مفهوم و علل و انگیزه‌های اغتشاش، مرور شده‌اند. همچنین از آنجاکه موضوع رفتار جمعیت و کنترل آن یکی از مفاهیم پایه‌ای در مدیریت اغتشاشات شهری به شمار می‌آید مطالبی نیز در این خصوص ارائه شده است. ابتدا باید مفهوم شناسی اغتشاش را بیان کنیم که عبارت است از: اغتشاشات شهری در محیطی خاص اتفاق می‌افتد. محیط ترکیبی از انگیزه، علت و شرکت‌کنندگان مقابله‌کننده است. شرکت‌کنندگان اغتشاشات شهری از تمام اصناف هستند و طیف سیاسی گسترده‌ای را می‌پوشانند و همچنین ممکن است گروه‌های ذینفع خاص، قشر بیکاران، طرفداران محیط‌زیست، گروه‌های فعال ضد هسته‌ای و طرفداران داخلی یا خارجی سیاست امریکا را در بگیرند، آن‌ها از همه اقشار و گروه‌های سنی هستند. (عین القضا، ۸۴، ۵۳) و این اغتشاش را علل و انگیزه‌های در داخل ممکن است ناشی از چندین علل و انگیزه باشد. اغلب آن‌ها ناشی از نارضایتی‌ها، بحران‌های سیاسی، تضادهای اقتصاد شهری، تهدید نیمه‌سخت و بی‌قراری جامعه و اعمال جنایت‌کارانه تروریستی یا تأثیرات خارجی هستند. این واقعه می‌تواند به وسیله یک عامل ایجاد شود یا پیامد چندین عامل باشد. تظاهرات اعتراض‌آمیز سیاسی می‌تواند از اعتراضات ساده شروع و به اغتشاشات شهری تمام‌عیار تبدیل شود، گرچه بسیاری از اعتراضات سیاسی، محل و مختل‌کننده‌اند، ولی غیرقانونی نیستند. این اعتراضات ممکن است ناگهانی باشند اما معمولاً رویدادها از پیش برنامه‌ریزی شده‌اند و حتی ممکن است هماهنگ با قدرت‌های محلی باشند. اکثر این افراد شهروندان تابع قانون‌اند؛ و اغتشاش زمانی اتفاق می‌افتد که نیروهای کنترل‌کننده در تلاش‌اند تا اعتراض را متوقف سازند یا حامیانی را که در این اغتشاش شرکت کرده‌اند، دستگیر

کنند. این عمل، قدرت‌ها را آشفته می‌سازد و می‌تواند برگزیده همدردی عموم مردم و رسانه‌ها با حامیان اغتشاش باشد (عین القضا، ۱۳۸۴، ۵۹)

در هنگام اغتشاش شهری زمانی اتفاق می‌افتد که مردم احساس می‌کنند که خطر آن‌قدر نزدیک است که تنها کار ممکن فرار است. در این حالت ممکن است تصورات زیر به وجود آید:

- فکر می‌کنند تمام راه‌های فرار محصور شده و تنها یک‌راه نجات وجود دارد.
- فکر می‌کنند که مسیرهای محصور شده بندآمده یا بسته شده و عبور و مرور در آن متوقف شده یا به‌کندی صورت می‌گیرد.
- بر این باورند که راه فرار باز می‌شود و در تلاش‌اند تا راهی باز کنند و این سبب می‌شود تا کسانی که در جلو هستند، خفه یا لگد شوند.
- بعد از قرار گرفتن در معرض عوامل شیمیایی ضد شورش قادر نیستند به‌سرعت متفرق شوند و حس می‌کنند که جانشان در خطر است.

اعضای نیروی کنترل‌کننده همانند شرکت‌کنندگان تحت تأثیر رفتار و واکنش‌های جمعیت شورش‌ی قرار می‌گیرند. حتی این احتمال وجود دارد که در هنگام مقابله شدید، احساساتشان برانگیخته شود. فضای بحرانی شورش می‌تواند اعضای نیروهای کنترل را علی‌رغم آموزش‌های منظم، تحت تأثیر قرار دهد. هنگامی که تنش روانی بالاست، اعضا ممکن است حس مقاومتشان را از دست بدهند؛ بنابراین اعمالی را مرتکب می‌شوند که معمولاً از آن منع شده‌اند. فراگیری تأثیرات روانی باعث می‌شود که نیروهای کنترل به‌آسانی تحت تأثیر ترس و شایعه قرار بگیرند. فرماندهان باید مراقب این اعمال باشند و به‌سرعت با آن مقابله کنند.

ممکن است نیروهای کنترل‌کننده که با انبوه تظاهرکنندگان مقابله می‌کنند، حس فردی‌شان را از دست بدهند اما نباید اجازه داد که حس دشمنی در میان آنان پرورش یابد. رهبران باید اسامی زیردستانشان را بدانند و در هر موقعیتی آن‌ها را مورد خطاب قرار دهند. فرماندهان نباید سربازانی را که تعادل روانی ندارند یا با تعصبات شدید با مردم برخورد می‌کنند، مستقیماً در عملیات کنترل اغتشاشات شهری شرکت دهند.

نیروهای کنترل‌کننده نیز تمایل دارند تا از اعمال دیگران تقلید کنند و یک عمل نامناسب، منجر به یک سلسله رفتار ناهنجار می‌شود؛ اما آموزش‌های قوی، بازرسی مؤثر

و مؤاخذه فوری می‌تواند از بروز اعمال نامناسب جلوگیری کند نیروهای کنترل‌کننده باید شرکت‌کنندگان را جزئی از جمعیت ببینند و نه به‌صورت شخصی جدا از جمع و به‌منظور کاهش احتمال وقوع اغتشاش به‌عنوان مقابله بین ما و آن‌ها می‌بایست توازن قوی و نژادی داشته باشند (عین القضات، ۱۳۸۴، ۵۵)

۳. روش تحقیق و سؤالات و فرضیات تحقیق

سؤالات و فرضیات تحقیق

۳-۱. سؤال اصلی

چه عواملی برافزایش توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات مؤثر می‌باشد؟

۳-۲. سؤالات فرعی

۱. از منظر به‌کارگیری نیروهای مردمی وفادار، چه عواملی افزایش در توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات نیمه‌سخت مؤثر می‌باشند؟
۲. از منظر مأموریت، ساختار داخلی و نیروی انسانی قرارگاه، چه عواملی افزایش در توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله مؤثر می‌باشند؟
۳. از منظر آموزش‌های طولی و عرضی، چه عواملی افزایش در توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله مؤثر می‌باشند؟

۳-۳. فرضیات تحقیق

۱. آموزش‌های طولی و عرضی، در توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات نیمه‌سخت مؤثر می‌باشد.
۲. به‌کارگیری نیروهای مردمی وفادار، در توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات نیمه‌سخت مؤثر می‌باشد.
۳. مأموریت، ساختار داخلی و نیروی انسانی قرارگاه، در توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله در مقابله با تهدیدات نیمه‌سخت مؤثر می‌باشد.

۳-۴. روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف، از نوع کاربردی است، روش تحقیق پیمایشی و

توصیفی - تحلیلی استفاده شده است و همچنین جامعه آماری تحقیق خبرگان مرتبط با فعالیت‌های قرارگاه ناره الله و یگان‌های حامی و گردان‌های فاتحین به تعداد ۳۰۰ نفر می‌باشد و به روش تصادفی طبقه‌ای انجام گرفته است و لذا بر اساس جدول مورگان تعداد حجم نمونه مورد نیاز ۱۶۹ نفر برآورد شد و ابزار گردآوری اطلاعات این تحقیق پرسشنامه با ۲۹ گویه در قالب شش عامل اصلی از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت که بر روی متغیر تحقیق اثرگذار می‌باشند انتخاب شده است.

مدل مفهومی پژوهش

مدل مفهومی در نظر گرفته شده برای این پژوهش به شرح شکل ۲-۳ می‌باشد.

۴. یافته‌های پژوهش

در این قسمت، یافته‌های پژوهش گزارش شده‌اند. در بخش اول با استفاده از آزمون تی

تک نمونه‌ای، اهمیت هر یک از گروه‌های عوامل بررسی‌شده است و در بخش بعدی با استفاده از آزمون فریدمن، عوامل شناسایی‌شده رتبه‌بندی شده‌اند.

بررسی فرضیات پژوهش

در این تحقیق، شش فرضیه متناسب با شش گروه عوامل اصلی شناسایی‌شده موردبررسی قرار داده‌شده‌اند. فرضیات با آزمون t موردبررسی قرار گرفته‌اند. از آنجاکه داده‌ها با طیف لیکرت ۵ درجه گردآوری‌شده است میانگین عدد ۳ یعنی نقطه وسط طیف لیکرت در نظر گرفته‌شده است. چون این مطالعه در سطح اطمینان ۹۵٪ بررسی‌شده است بنابراین چنانچه آماره آزمون t از مقدار بحرانی $t_{0.05}$ یعنی ۱٫۹۶ بزرگ‌تر باشد سطح خطا کمتر از ۵٪ خواهد بود و فرض صفر رد شده و بنابراین ادعای آزمون تأیید خواهد شد. پس از تأیید ادعای آزمون نوبت به بررسی کران بالا و پایین فاصله اطمینان خواهد رسید. اگر هر دو کران مثبت باشند در آن صورت مقدار میانگین بیشتر از ۳ بوده و فرضیه مزبور تأیید خواهد شد. اگر هر دو کران منفی باشند در این صورت مقدار میانگین کمتر از ۳ می‌باشد و همچنین اگر کران پایین منفی و کران بالا مثبت باشد مقدار میانگین در حدود ۳ خواهد بود.

۵. نتیجه‌گیری کلی تحقیق

همان‌گونه که در فصل دو و در قالب مدل مفهومی اشاره گردید که چه عواملی بر توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله مؤثر توانمندی به‌عنوان مؤلفه‌های اصلی و اثرگذار بر ایجاد امنیت استان تهران معین گردیده بود می‌باشند. فهرستی از عوامل مؤثر بر این موضوع، در فرآیند پژوهش شناسایی، رتبه‌بندی و دسته‌بندی‌شده‌اند؛ بنابراین با اطمینان نسبی می‌توان گفت که توجه به عوامل مزبور توسط مسئولان مرتبط با موضوع، می‌تواند افزایش قابلیت‌ها و توانمندی‌های این قرارگاه را به دنبال داشته و در مواجهه با عملیات‌های تهدید نیمه‌سخت از سوی گروه‌های مخالف و معاند آسیب‌پذیری کمتری متوجه نظام جمهوری اسلامی ایران شود. در قالب پرسشنامه توزیع گرد به نظرات مسئولین و متخصصان و خبرگان امر نسبت به هر یک از شاخص‌ها (ویژگی‌ها) جمع‌آوری

و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. که خلاصه نتایج امر در ادامه به شرح زیر می باشد.

۵-۱. یافته های تحلیلی

الف) آنالیز واریانس میزان اثربخشی بر توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله ترتیب زیر بوده است. حاصل هر نوع بررسی فوق (متناسب باسن و سابقه و تحصیلات) همگی مؤید تأثیر اقدامات اثربخشی قرارگاه ثارالله در ایجاد امنیت تهران بوده است و بیانگر این است که میزان این تأثیر را مثبت و بیشتر از متوسط ارزیابی گردیده است. محاسبات نشان می دهد که مقدار این تأثیر، آلفای کروناخ (۰,۷۸) درصد بوده است.

ب) آنالیز واریانس تشکیل یگان امنیتی و به کارگیری فاتحین، دانشگاه امام حسین(ع)، تیپ الزهرا بر برقراری امنیت در تهران به ترتیب زیر بوده است. نتایج نشان می دهد تشکیل یگان امنیتی و به کارگیری فاتحین، دانشگاه امام حسین(ع)، تیپ الزهرا در آن یگان توسط قرارگاه ثارالله در ایجاد امنیت تهران مؤثر بوده است و میزان این تأثیر را می توان مثبت و بیشتر از متوسط ارزیابی گردیده است. با توجه به محاسباتی که در سؤال اصلی تحقیق برای محاسبه میزان درصدی این تأثیر انجام شد، مقدار این تأثیر، ۸۰/۵ درصد به دست آمد که نشان دهنده تأثیر بسیار زیاد تشکیل یگان امنیتی و به کارگیری این یگان ها در آن یگان توسط قرارگاه ثارالله در ایجاد امنیت تهران از دید پاسخ دهندگان می باشد.

ج) آنالیز واریانس میزان ساختار و سازمان تجهیزات و امکانات قرارگاه ثارالله در ایجاد امنیت در تهران به ترتیب زیر بوده است: نتایج نشان می دهد ساختار و سازمان تجهیزات و امکانات در ایجاد امنیت استان تهران مؤثر بوده است و میزان این تأثیر مثبت و بیشتر از متوسط ارزیابی گردیده است. با انجام محاسبات تعیین میزان تأثیر، ۹۵٪ درصد می باشد که نشان دهنده تأثیر زیاد ساختار و سازمان تجهیزات و امکانات قرارگاه ثارالله در ایجاد امنیت تهران از دید پاسخ دهندگان است.

۵-۲. پیشنهاد های کاربردی

این تحقیق یک پژوهش کاربردی محسوب شده و به دنبال ارائه سیاهه ای از عوامل مؤثر

بر موضوع توانمندی عملیاتی قرارگاه ثارالله بوده است؛ بنابراین توجه به فهرست مزبور می‌تواند بر توسعه توانمندی این قرارگاه مؤثر باشد. لذا پیشنهاد می‌شود کلیه اشخاص مرتبط با موضوع، استفاده از نتایج این تحقیق را در دستور کار خود قرار دهند.

در حوزه به‌کارگیری نیروهای مردمی، پیشنهادهای زیر به مسئولان مرتبط قابل‌ارائه است.
✓ سازوکارهای مناسبی برای استفاده از ظرفیت‌های مردمی وفادار تعبیه کرده و آن را به‌صورت جدی موردتوجه قرار دهند.

✓ از نیروی انسانی ثابت اعم از پایور، پیمانی و وظیفه به‌خوبی در نیازمندی‌های وسیع امنیتی و مقابله با تهدیدات نیمه‌سخت استفاده کنند.

✓ ساختار و سازمان قرارگاه ثارالله را متناسب با مأموریت‌های قرارگاه و جهت جذب، سازمان‌دهی و همکاری هر چه بیشتر بسیجیان و مردم وفادار در امور امنیتی و مقابله با تهدیدات نیمه‌سخت، همواره مورد ارزیابی مستمر قرار دهند
✓ به تقویت ایمان و انگیزه و روحیه در نیروی انسانی قرارگاه ثارالله و یگان‌های تابع به شکل ویژه‌ای توجه کنند.

مسئولان مرتبط با مأموریت، ساختار داخلی و نیروی انسانی قرارگاه نیز باید موارد زیر را موردتوجه قرار دهند.

✓ اهداف، مأموریت و وظایف قرارگاه را دائماً با توجه به آسیب‌های امنیتی نوپدید به‌روزرسانی کنند و ضمن برطرف کردن هرگونه ابهام، آن را به‌صورتی شفاف ابلاغ کنند.

✓ سازمان عملیاتی قرارگاه را با مأموریت‌های آن متناسب‌سازی کنند.

✓ اختیارات لازم را برای فرماندهان به‌منظور ایجاد تغییرات ساختاری و انعطاف سازمانی، متناسب با نیاز مأموریت‌های امنیتی قرارگاه فراهم کنند.

✓ تنوع مأموریت‌های قرارگاه را با ظرفیت‌های داخلی و تهدیدهای بیرونی متناسب کنند.

✓ برای به‌کارگیری یگان‌های حرف‌های و تخصصی در اجرای مأموریت‌ها، اقدامات لازم را انجام دهند.

✓ در هر یگان، واحدهای کوچک تخصصی با ساختار منعطف، برای انجام

مأموریت‌های خاص پیش‌بینی کنند.

✓ با توجه به اهمیت وضعیت جسمانی و روانی نیروهای قرارگاه ثارالله در انجام مأموریت‌های قرارگاه، برای ارتقاء و بهبود آن توجه کافی به عمل‌آوردن.

در حوزه آموزش‌های طولی و عرضی نیز پیشنهادهای زیر قابل طرح می‌باشد.

✓ آموزش و تمرین و استفاده از تسلیحات و تجهیزات نظامی را در برنامه جاری پرسنل مختلف قرارگاه تعبیه کنند.

✓ تمرین و تکرار آموزش‌های امنیتی و پاسگاه فرماندهی را برای فرماندهان ذی‌ربط به اجرا درآورند.

✓ مهارت فرماندهی نیروهای قرارگاه را افزایش دهند.

✓ نسبت به برخورداری کلیه پرسنل از آموزش‌های لازم و متناسب از طریق نیازسنجی، اجرا و ارزیابی مستمر اثربخشی آموزش، اطمینان حاصل کنند.

در حوزه به‌کارگیری تجهیزات، پیشنهادهای زیر قابل‌ارائه می‌باشد.

✓ تجهیزات تخصصی موردنیاز را در حجم کافی تهیه کنند.

✓ مدیریت وسایل ارتباط جمعی و بهره‌برداری از آن‌ها را به‌منظور پیشگیری، کنترل و ایجاد امنیت، موردتوجه قرار دهند.

✓ فضای مجازی را همواره رصد کرده و از فعالیت‌های فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی مؤثر در مقابله با تهدیدات نیمه‌سخت، پشتیبانی کنند.

✓ تناسب امکانات و تجهیزات تخصصی مورد استفاده در قرارگاه را با مأموریت‌های محوله مورد ارزیابی و پایش مجدد قرار داده و نسبت به ایجاد تعادل امکانات، اقدامات لازم را انجام دهند.

منابع و مأخذ

- قرآن مجید.
- عبدالحی پور، رضا (۱۳۹۱)، بررسی نحوه انتصاب فرماندهان لشکر و تیپ سپاه در هشت سال دفاع مقدس و ارائه الگو برای جنگ آینده، فصلنامه مدیریت و پژوهش شماره ۶۹.
- اسکندری، مجتبی (۱۳۸۵)، کاربرد مفهوم توانمندسازی منابع انسانی در سازمان‌های نظامی با تأکید بر سپاه پاسداران، فصلنامه سیاست دفاعی شماره ۵۷ و ۵۶.
- افتخاری، اصغر (۱۳۸۵)، کالبدشناسی تهدید.
- امیری، ابوالفضل (۱۳۸۹)، جزوه جنگ نرم، تهران.
- آقابخشی، علی (۱۳۸۳)، فرهنگ علوم سیاسی. نشر چاپار. تهران.
- بابایی، حبیب‌الله (۱۳۷۸)، بررسی اقلام و تجهیزات موردنیاز در عملیات آرام‌سازی با تأکید بر بحران اسلام‌شهر، دانشگاه امام حسین(ع)، دافوس.
- بشیری، عباس (۱۳۸۸) روزنامه جام جم، شماره ۲۵۳۶.
- جزوه عملیات ویژه (۱۳۸۳) دوره عالی، دانشکده علوم و فنون پیاده نرسا.
- حنیایی فر، محمدحسن، تروریسم بین‌المللی و شورای امنیت، اطلاعات سیاسی اقتصادی، شماره ۱۰۳ و ۱۰۴.
- رسائی، جواد (۱۳۸۶)، ضدخرابکاری، تهران.
- رمضانی (۱۳۹۰)، عملیات‌های انتحاری، چرایی، آثار و نتایج، تهران، دانشگاه امام حسین(ع)، دافوس.
- سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (۱۳۸۹)، طرح جامع سپاه‌های استانی، تهران.
- سرمد، زهره، بازرگان، عباس، حجازی، الهه (۱۳۸۳)، روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، تهران، آگاه.
- سلیمانی، سعید (۱۳۸۳)، مقابله با اغتشاشات شهری، معاونت عملیات قرارگاه ثارالله، تهران.
- شعبانی، محمدرضا (۱۳۹۱)، طرح‌ریزی امنیتی، تهران، دانشگاه امام حسین(ع)، دافوس.
- علاماتی، غلامرضا (۱۳۸۳)، اصول و دکنترین پدافند و توسعه داخلی، دانشگاه امام حسین(ع)، دافوس.
- عین‌القضات، علی‌رضا (۱۳۸۴)، اغتشاشات شهری، فرماندهی قرارگاه خاتم تهران.
- غضنفری، کامران (۱۳۸۰)، آمریکا و تهدید نیمه‌سخت جمهوری اسلامی ایران، تهران.
- قنبری چهارمی، محمدحسین (۱۳۹۸۱)، اصول جنگ و توان رزم، تهران، دافوس، دان. امام حسین^(ع).
- مجموعه مصاحبه‌ها (۱۳۸۸)، فصلنامه جامع اطلاعاتی مرکز آموزشی پژوهشی شهید صیاد شیرازی، تهران.
- محمدنژاد، میرعلی (۱۳۷۵)، نقش سپاه در امنیت ملی و دفاع از کشور، نیروی زمینی سپاه، تهران.
- محمدی (مهر ۱۳۵۷)، روزنامه سلام ۲۱.
- معاون نیروی انسانی ستاد کل نیروهای مسلح (۱۳۷۷)، کمیته تدوین برنامه ۲۵ ساله نیروی انسانی.
- معاونت آموزش نرسا (۱۳۸۴)، اغتشاشات شهری، تهران.

- مهری، عباس (۱۳۷۵)، امنیت ملی و تهدیدات، تهران، دانشگاه امام حسین (ع)، دافوس.

- میرسپاسی، ناصر (۱۳۸۰)، مدیریت استراتژیک منابع انسانی، تهران.

- ناصری، علیرضا (۱۳۸۲) تاکتیک‌ها و تکنیک‌ها و روش‌های مقابله با تروریسم، تهران. فرماندهی آموزش.

- نائینی، علی محمد (۱۳۸۵)، مدیریت و طرح‌ریزی نیروی انسانی سپاه، معاونت آموزش ستاد مشترک.

- نعمتی وروجنی. یعقوب (۱۳۸۸) ترور از دیدگاه اسلام، انتشارات امیرکبیر.

- نوروزی، محمدتقی (۱۳۸۵)، فرهنگ دفاعی و امنیتی، تهران.

- نهج‌البلاغه. ترجمه دشتی.

- هرسی، بلاغچارد و کنت، مدیریت رفتار سازمانی، ترجمه علی علاقه‌مند، تهران.